

Region Gotland
621 81 Visby

Tillsyn enligt lagen (2008:962) om valfrihetssystem; Region Gotlands informationsansvar i valfrihetssystem avseende Vårdval primärvård Gotland

Konkurrensverkets beslut

Region Gotland har i sitt valfrihetssystem avseende Vårdval primärvård Gotland brutit i sitt informationsansvar enligt 9 kap. 1 § lagen (2008:962) om valfrihetssystem, LOV.

Region Gotland förtjänar kritik för att inte ha vidtagit de åtgärder som krävs för att säkerställa att enskilda ges information i enlighet med 9 kap. 1 § LOV.

Ärendet avslutas.

Ärendet

1. I mars 2022 uppmärksammande Konkurrensverket genom sin omvärldsbevakning att Region Gotland (regionen) har ett annonserat valfrihetssystem avseende Vårdval primärvård Gotland och att regionen på 1177.se endast lämnar information om leverantörernas kontaktuppgifter, geografiska placering (genom kartan på 1177.se), driftsform och en kortare verksamhetsbeskrivning under rubriken "Om Oss". Därtill lämnar regionen information om leverantörerna på sin webbplats i form av en uppräkningslista av de godkända leverantörerna och länkar till deras webbplatser.
2. Konkurrensverket inledde mot den bakgrunden en granskning och har bedömt den information som lämnas på 1177.se, på regionens webbplats och i pappersform.
3. Regionen har under utredningen bland annat uppgett följande.
4. Regionen har ett valfrihetssystem avseende Vårdval primärvård Gotland och har avtal med två leverantörer. Regionen lämnar information om leverantörerna till enskilda på såväl 1177.se som regionens webbplats. Någon annan information än den Konkurrensverket har noterat lämnas inte på 1177.se och regionens webbplats.
5. Det är leverantörerna som beskriver sin verksamhet på 1177.se, men informationen granskas av en kommunikatör. Regionen bedömer att informationen som lämnas på leverantörernas webbplatser är saklig, men kan tillstå att jämförbarheten mellan leverantörerna brister. Regionen avser att se över detta i dialog med leverantörerna och särskilt lyfta bestämmelsen om informationen och just jämförbarheten under kommande möten.
6. Regionen lämnar inte någon information i pappersform utöver att regionen varje månad skickar information om valfrihetssystemet till nyinflyttade. Där lämnas information om vilka valbara leverantörer som finns och det lämnas även en blankett för val av leverantör. I övrigt får enskilda den information som leverantörerna ska lämna i samband med sin ansökan till valfrihetssystemet. Det finns dock inte någon sådan ifylld blankett för de två godkända leverantörerna och blanketten har inte heller efterfrågats av någon.

Skäl för beslutet

Rättslig reglering

7. Valfrihetssystem enligt LOV kan tillämpas på bland annat omsorgs- och stödverksamhet för äldre och för personer med funktionsnedsättning samt på hälso- och sjukvårdstjänster. Enligt 1 kap. 1 § LOV avses med valfrihetssystem ett förfarande där enskilda har rätt att välja den leverantör som ska utföra tjänsten och som en upphandlande myndighet godkänt och

tecknat kontrakt med. En förutsättning för att ett valfrihetssystem ska få positiva effekter på kvalitet, brukarinflytande och kostnadseffektivitet är att enskilda ges en reell möjlighet att välja utförare. För att kunna välja krävs att enskilda ges möjlighet att göra rationella val utifrån egna behov och preferenser. Detta kräver tillgänglig och jämförbar information om valalternativen.¹

8. Enligt 9 kap. 1 § LOV ska den upphandlande myndigheten till enskilda lämna information om samtliga leverantörer som myndigheten tecknat kontrakt med inom ramen för ett valfrihetssystem. Informationen som lämnas ska vara saklig, relevant, jämförbar, lättförståelig och lättillgänglig. En anledning till att ett stort informationsansvar har lagts på den upphandlande myndigheten är att tjänsterna är av sådan art att regelrätt marknadsföring inte ger medborgarna tillräcklig information för att göra ett välgrundat val i en fråga som är av stor betydelse för enskilda.²
9. Enligt förarbetena ansvarar regionen för att alla enskilda, det vill säga brukare, patienter eller invånare oavsett fysisk eller psykisk kapacitet får en så fullgod information som möjligt om de olika valbara leverantörerna. Detta innebär att informationen måste anpassas till den individ som ska välja.³
10. Informationen ska vara saklig, vilket bland annat innebär att informationen ska vara konkurrensneutral och inte vara till fördel för någon eller några leverantörer.⁴
11. Informationen ska vara relevant vilket exempelvis kan innebära att enskilda får information om vilka tjänster leverantörerna tillhandahåller, information om personalen och dess kompetens, utbildningsnivå och kapacitet, språkkunskaper samt antalet anställda och antalet anställda omräknat till heltid. Vidare bör enskilda få information om leverantörens verksamhetsmål och speciella inriktningar, personalkontinuitet samt resultat av brukarundersökningar.⁵
12. Vidare är det viktigt att informationen ska vara jämförbar för att enskilda ska kunna göra ett aktivt val. Det är därför viktigt att regionen i informationsmaterialet presenterar eventuella skillnader i inriktning och kompetens mellan leverantörerna.⁶

¹ Prop. 2008/09:29 s. 90.

² A prop. s. 97.

³ A prop. s. 145.

⁴ A prop. s. 145.

⁵ A prop. s. 145.

⁶ A prop. s. 145.

13. Informationen ska även vara lättillgänglig vilket innebär att den ska finnas tillgänglig på ett lätt och enkelt sätt, bland annat på regionens webbplats, genom informationsfoldrar och muntligen.⁷

Konkurrensverkets bedömning

14. Konkurrensverket bedömer att regionen brustit i sitt informationsansvar enligt 9 kap. 1 § LOV. Konkurrensverket utvecklar sin bedömning nedan.
15. Det är regionen som är huvudansvarig för att lämna information till enskilda om leverantörerna i valfrihetssystemet. Informationen ska vara saklig, relevant, jämförbar, lättförståelig och lättillgänglig. Detta innebär bland annat att en länk eller annan hänvisning till sådan information som lämnas på respektive leverantörs webbplats inte utgör sådan information som fullgör regionens informationsansvar enligt LOV. Detta innebär också att den typen av verksamhetsbeskrivningar där leverantörerna själva beskriver sin verksamhet utan att kraven på bland annat saklighet och jämförbarhet säkerställs, inte heller uppfyller regionens informationsansvar enligt LOV.
16. Som redogjorts för ovan (punkten 11) bör den information som enskilda får av regionen avse vilka tjänster leverantörerna tillhandahåller, information om personalen och dess kompetens, utbildningsnivå och kapacitet, språkkunskaper samt antalet anställda och antalet anställda omräknat till heltid. Vidare bör enskilda få information om leverantörens verksamhetsmål och speciella inriktningar, personalkontinuitet samt resultat av brukarundersökningar.
17. På 1177.se lämnar regionen information om leverantörernas kontaktuppgifter, geografiska placering och driftsform. Dessa uppgifter går inte att likställa med den ovan beskrivna informationen.
18. På regionens egen webbplats finns de godkända leverantörerna uppräknade med en hänvisning till respektive leverantörs webbplats. Som konstaterats ovan går dessa uppgifter inte heller att likställa med den information som regionen är ansvarig för att lämna. I sammanhanget kan dock noteras att uppgifterna ger enskilda en möjlighet att få tillgång till kompletterande information om en leverantör, vilket är positivt.
19. Information som lämnas till enskilda enligt LOV ska även vara lättillgänglig. Det innebär att informationen ska finnas på regionens webbplats, i pappersform genom exempelvis utskrifter eller informationsfoldrar men även kunna ges muntligen. Konkurrensverket noterar att regionen inte lämnar information om leverantörerna i pappersform och därmed inte i den

⁷ A prop. s. 145.

omfattning som LOV kräver. Att skicka information till nyinflyttade om vilka valbara leverantörer som finns är inte tillräckligt.

20. Konkurrensverket bedömer sammanfattningsvis att regionen inte har uppfyllt sitt informationsansvar enligt 9 kap. 1 § LOV.

Allmänt om Konkurrensverkets tillsyn

Konkurrensverket har i uppdrag att utöva tillsyn över LOV. I tillsynen ingår att verka för en enhetlig lagtillämpning samt att uppmärksamma och förebygga regelöverträdelser.

Konkurrensverkets granskning i ett enskilt ärende kan visa att en upphandlande myndighet har agerat i strid med LOV. Konkurrensverket kan då sammanfatta resultatet av tillsynen i ett beslut. Genom att fatta ett tillsynsbeslut kan Konkurrensverket peka på förfaranden hos myndigheten som är i strid med regelverket eller göra andra påpekanden som är motiverade.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas. Om ni vill överklaga ska detta göras skriftligen. Överklagandet ska ställas till Förvaltningsrätten i Stockholm men ges in till Konkurrensverket, gärna via e-post till konkurrensverket@kkv.se. I överklagandet ska ni ange vilket beslut som överklagas och den ändring av beslutet som ni begär. Överklagandet ska ha kommit in till Konkurrensverket inom tre veckor från den dag då beslutet meddelades.

Detta beslut har fattats av generaldirektören Rikard Jermsten. Föredragande har varit sakkunnig jurist, Mahshid Sepahvand.

Beslutet undertecknas inte egenhändigt och saknar därför namnunderskrift.

Rikard Jermsten

Kopia

Hälso- och sjukvårdsnämnden Region Gotland

Detta beslut publiceras på Konkurrensverkets webbplats.